

Janez Matičič

3. junij 1926 - 17. april 2022

Ko neko delo končam, grem ponavadi na začetek. Se pravi: ko je delo v glavnem končano, ko pridem do konca, ko imam vse v roki, ko lahko vse skupaj pregledam, se vrnem na začetek.

17. aprila 2022 se je v 96. letu starosti na začetek vrnil Janez Matičič, akademik, skladatelj, pianist in po očetu, pisatelju Ivanu Matičiču, po katerem je poimenovana rakovška enota naše knjižnice, tudi Notranjec. Svetovljan, še do nedavnega razpet med rodno Ljubljano in glasbenim Parizom. V umetniško prestolnico, ki ga je že od nekdanj navduševala s svojo literaturo, slikarstvom, glasbo, sta ga ustvarjalni duh in raziskovanje sodobnih glasbenih trendov popeljala leta 1959 po študij kompozicije pri Lucijanu Mariji Škerjancu in dirigiranja pri Danilu Švari na ljubljanski Akademiji za glasbo.

Za svoje učitelje je Matičič omenjal Bacha, Mozarta, Beethovna, Brahmsa, Ravela. Vse pa se je začelo z violino. Najzgodnejši spomini iskričevega sogovornika, rojenega leta 1926, ki smo ga spoznali ob pripravi razstave ob 130-letnici rojstva njegovega očeta Ivana decembra 2017, segajo v prva otroška leta, ko je s polenom hodil po rojstni hiši na Mirju in se delal, kot da je kos lesa violina in pel. Pri šestih, sedmih letih je postal učenec Vide Jeraj-Hribar na šoli Glasbene matice. Na materino željo in ob komentarju očeta, da le kdo bo poslušal to cviljenje, je začel igrati violinico, ki jo je kljub negotovanju učiteljice in mame kot majhen fantič zaradi teže naslanjal na rob kredence. Prva glasbenikova violina je prav tako kot češki klavir, ki je v hišo prišel leta 1939, ostala v ljubljanskem domovanju, kamor se je vsa leta vračal iz svojega pariškega doma. Na klavirju, ubogem pianinu, na katerega naj bi sprva igrala le njegova starejša sestra Nada, je Janez skomponiral vsa svoja zgodnja dela do odhoda v Pariz, kjer je študiral pri Nadii Boulanger, eni najbolj vplivnih pedagoginj glasbene kompozicije 20. stoletja. Slovita pedagoginja je spodbujala Matičiča, da bi lahko postal izvrsten pianist, če bi več časa posvečal vaji, vsekakor pa ima klavir, ki ga je Matičič intenzivneje in ne več le doma in na skrivaj, začel igrati v srednji šoli pri pri Hildi Horak in Antonu Trostu, pomembno mesto v umetnikovem ustvarjalnem delu. Matičič se je inštrumentu posvečal kot komponist, avtor dveh klavirskih koncertov, sonat, suit in etud, in tudi kot koncertni pianist ter celo pianist v različnih baletnih šolah.

V ljubljanskem obdobju se je posvečal tudi poučevanju na Srednji glasbeni šoli in Akademiji za glasbo ter na Odelku za muzikologijo Filozofske fakultete, v Parizu pa je med leti 1982-1996 poučeval klavir.

Janez Matičič je za svoje osem desetletij dolgo ustvarjalno delo prejel številne nagrade, med drugimi tudi Prešernovo nagrado za življenjsko delo leta 2007. V utemeljitvi nagrade so zapisali, da njegov opus določajo nepredvidljivost, izvirnost, nenehno iskanje ter tudi pri visoki starosti večni notranji nemir in skoraj otroška igrivost. O nagradah pa je Matičič povedal, da kadar ustvarja, ne stremi po priznanjih, kar pa še ne pomeni, da niso dobrodošla in da nimajo tudi določene moralne teže. Leta 2007 je po prejemu najvišje državne nagrade postal redni član SAZU, izredni član je bil od 2001 in dopisni član od 1987.

Akademik je bil tudi pobudnik prvega mednarodnega klavirskega tekmovanja pri nas, na katerem pianisti do 35. leta starosti izvajajo obvezne skladbe, ki jih je skomponiral Matičič. Prvo tekmovanje je leta 2018 organiziral ljubljanski KGBL.

Sem komponist. Komponiram vse od otroštva dalje. Kot komponist sem prehodil zelo dolgo pot: tako dolgo, da površni poslušalec med mojimi zgodnjimi in poznejšimi deli ne bi mogel vzpostaviti nobene povezave. Vendar sem vsa ta dela skomponiral jaz, in čeprav so tako različna, jih enakovredno priznavam za svoja.

Vesna Telič Kovač